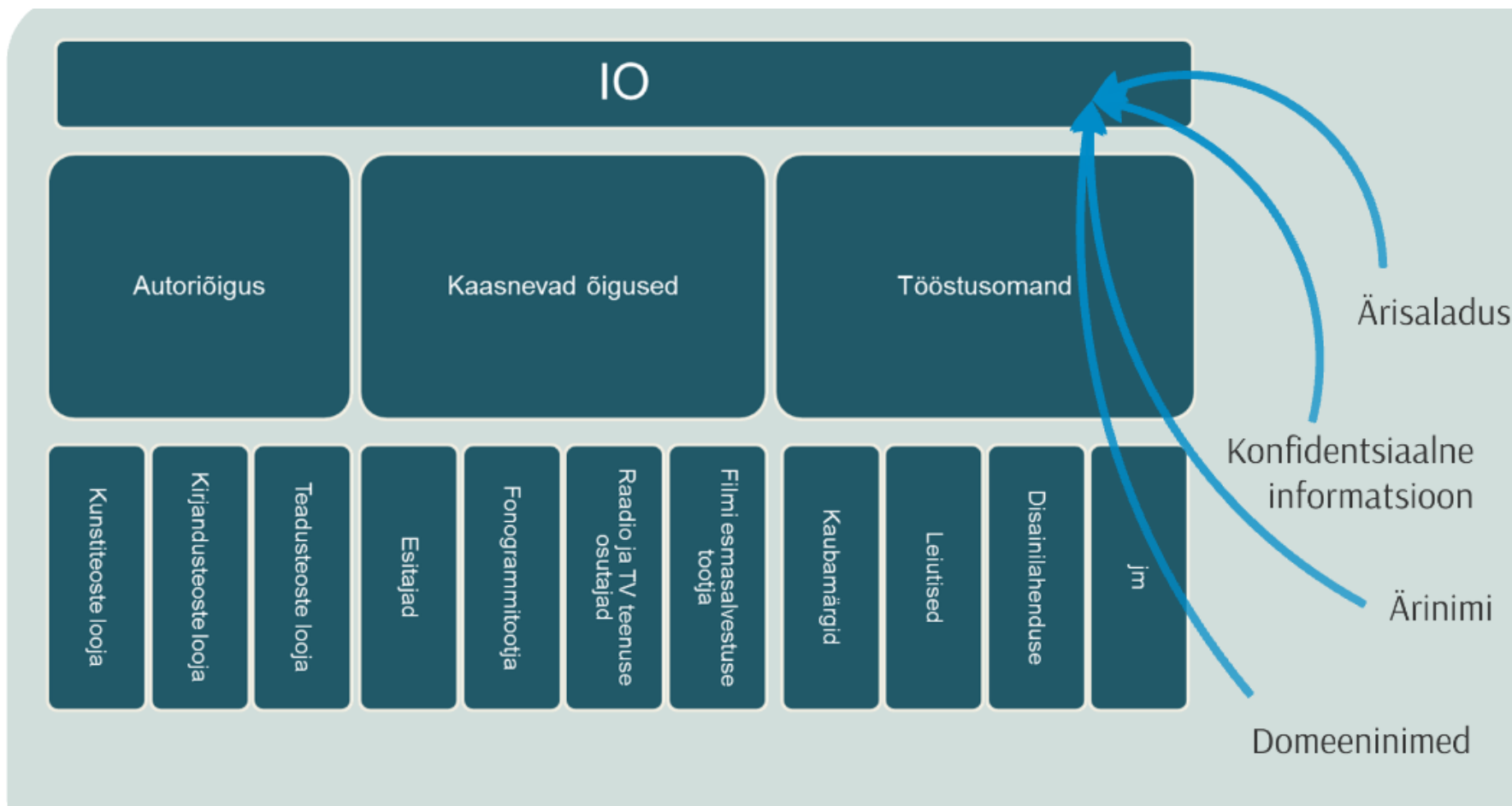

Pressifoto ja õigus

Vandeadvokaat Karmen Turk

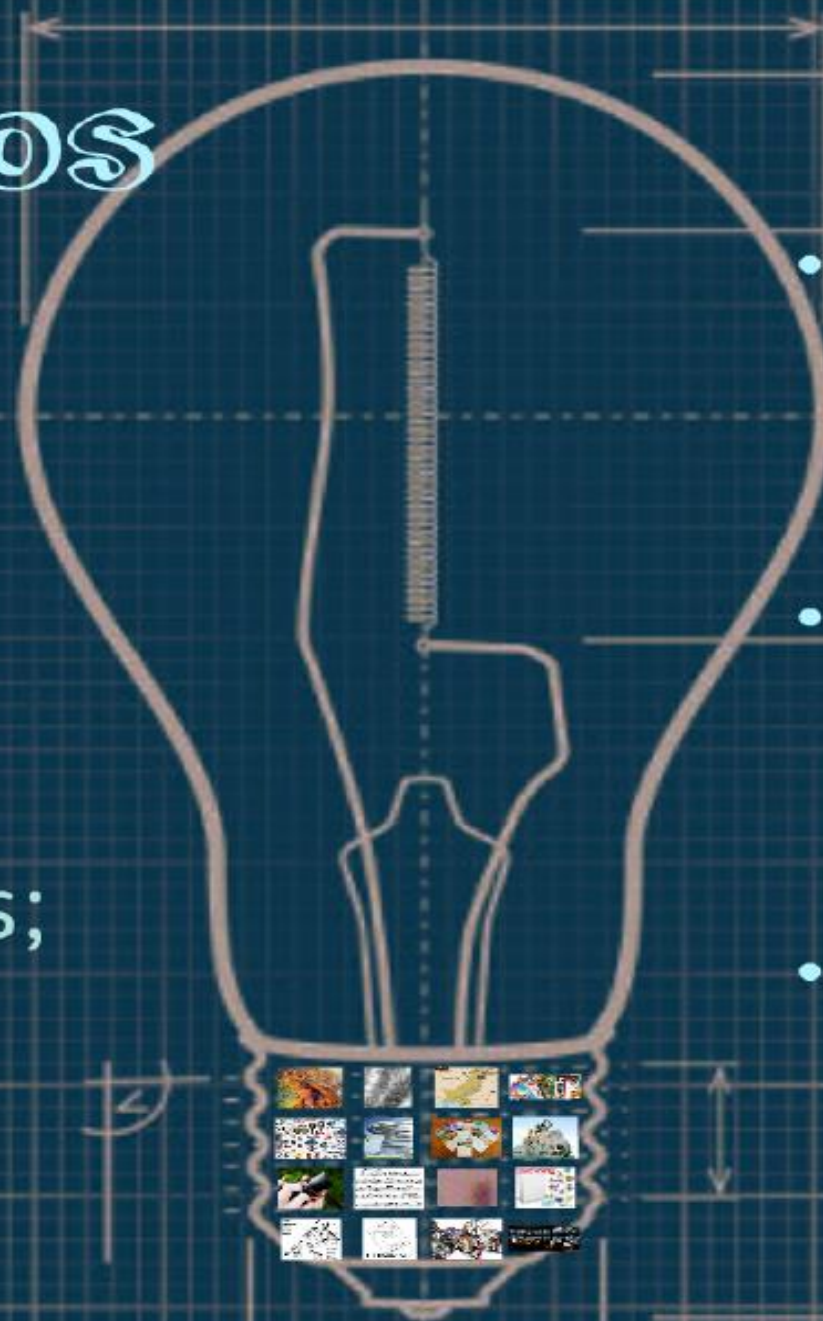
Intellektuaalomandi süsteem

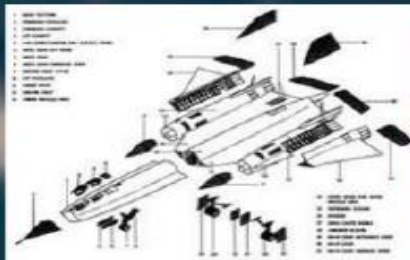
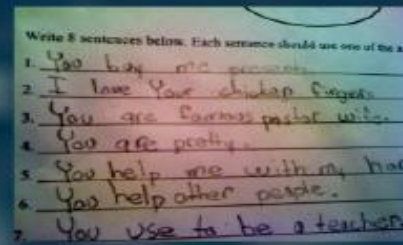
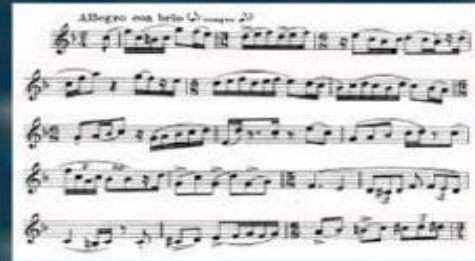
NEED AUTORIŅĪGUSED...

Kaitstav teos

- originaalne
- kirjanduse, kunsti, teaduse valdkonnas;
- väljendatud objektiivses vormis;
- tajutav ja reprodutseeritav
- väärtusneutraalne

- Autoriõigus tekib teose loomisega;
- Kaitse ilma formaalsuste ta;
- Tõendamise küsimused.

Fotod ja autoriõigus

Direktiivi 2006/116/EÜ, mida tuntakse üldiselt autoriõiguse kehtivusaja direktiivina.

Artikkel 6 - Fotode kaitse

Fotod, mis on originaalsed selles mõttes, et need on autori enda intellektuaalne looming, on kaitstud vastavalt artiklile 1.

Case C-145/10 – Painer

Ettevalmistusetapis saab fotograaf valida tausta, modelli poosi ja valgustuse. Portreefotot tehes saab ta valida kadreeringu, vaatenurga ja loodava atmosfääri. Lõpuks võib fotograaf pildi valimisel valida mitmete arendustehnikate hulgast selle, mida ta soovib kasutada, või vajaduse korral kasutada arvutitarkvara. Nende erinevate valikute tegemise kaudu saab portreefoto autor anda loodud teosele oma „isikliku puudutuse”.

C-683/17, Cofemel

Kui tulemit saab pidada originaalseks, on nii **vajalik kui piisav**, et see peegeldaks autori **isiksust, väljendades tema vaba ja loovat valikut**

Vaidluse korral:

Miks valisid just selle asukoha, kellaaja ja vaatenurga?

Milliseid kunstilisi otsuseid tegid kompositsiooni, valguse või töötlemise osas?

Kas keegi teine, kellel oleks sama kaamera ja juhised, oleks võinud teha hoopis teistsuguse foto?

THE SHIFT

An A.I.-Generated Picture Won an Art Prize. Artists Aren't Happy.

"I won, and I didn't break any rules," the artwork's creator says.

Jason Allen's A.I.-generated work, "Théâtre D'opéra Spatial," took first place in the digital category at the Colorado State Fair. via Jason Allen

The author (AI):

US Copyright Review Board, "Théâtre D'opéra Spatial" (Jason M. Allen)

<https://copyright.gov/rulings-filings/review-board/docs/Theatre-Dopera-Spatial.pdf>

Kevin Roose. (2022). An A.I.-Generated Picture Won an Art Prize. Artists Aren't Happy.

Autoriõigused ja esitajaõigused

Varalised

Üleantavad (s.t. loovutatavad või litsentsitavad) kas üksikute õigustena või õiguste kogumina, kas tasu eest või tasuta

Isiklikud

autori isikust lahutamatud ning ei ole üleantavad

- teose reprodutseerimine
- teose levitamine
- teose tõlkimine
- teose töötlemine (õigus teha teosest kohandusi, töötusi)
- teose kogumike koostamine
- avalik esitamine
- teose eksponeerimine
- teose edastamine
- teose üldsusele kättesaadavaks tegemine
- (tuletatud teosed)

VARALISED ÕIGUSED

Isiklikud õigused

- õigus autorsusele;
- õigus autorinimele;
- õigus teose puutumatussele;
- õigus teose lisadele;
- õigus autori au ja väärrikuse kaitsele;
- õigus teose avalikustamisele – õigus otsustada, millal teos on valmis üldsusele esitamiseks;
- õigus teose täiendamisele;
- õigus teos tagasi võtta
- nõuda oma autorinime kõrvaldamist kasutatavalt teoselt.

Kes omavad õigusi

- Teose autor
 - füüsiline isik
- Tööandja
 - varalised õigused lähevad üle tööandjale seaduse alusel
(v.a. arvutiprogrammi ja andmebaasi puhul)
- Lepinguline kasutaja
- Seaduse alusel kasutaja

AUTORIÕIGUSTE KASUTUS

Õiguste kuuluvus

- **Teose autor** = füüsiline isik
- **Õiguste omaja** - füüsiline isik/juriidiline isik:

Seadus

Näiteks:

- töösuhe
- pärimine

• **VABA KASUTUS**

Autorileping

- varaliste õiguste üleandmine (loovutamine)
- luba (litsentsi)
 - lihtlitsents
 - ainulitsents
 - all-litsents

VABA KASUTUS

Erand on seaduses

Kasutus ei ole vastuolus teose tavapärase kasutamisega

Kasutus ei kahjusta põhjendamatult autori seaduslikke huve

Vaba kasutus

- tsiteerimine ja refereerimine;
- Õppe- ja teadustöö erand
- Päevasündmuste erand
- karikatuuri, paroodia ja pastiši erand.
- õigusemõistmise või avaliku julgeoleku tagamise erand
- Puuetega inimeste huvides kasutamise erand

Droonifotod

- Saksamaa: BGH-kohtuasi puudutas mitmeid kunstiteoseid Ruhri piirkonna söekuhjadel. Kostja oli avaldanud drooniga tehtud pilte nendest kunstiteostest kõnealuste söekuhjade reisijuhistes. Hageja nõudis kohtulikku keeldu ja kahjuhüvitist.
- Kohus:
 - **Autoriõigus:**
 - Droonipildid ei kuulu UrhG § 59 lõike 1 esimese lause kohase panoraamivabaduse alla. Põhilised seisukohad on olulised paljude tehnilisi abivahendeid kasutavate fotograafia liikide puhul:
 - Panoraamivabadus kehtib ainult teoste suhtes, mida on võimalik näha avalikult ligipääsetavatest kohtadest. **See ei luba fotosid, mis on tehtud droonide või muu erivarustuse abil, et jäädvustada perspektiive, mis ei ole tavaliselt üldsusele kättesaadavad (so üle-inimese pikkune perspektiiv).**
 - Samuti on vaja kaaluda kasutajate teabe- ja suhtlusvabadust ning autorite õigustatud majanduslike huve. BGH selgitas, et käesoleval juhul on autorite majanduslike huvide kaitse esmatähtis, kuna droonivõtted pakuvad erilisi perspektiive, mida ei saa võrrelda igapäevase tajuga avalikus ruumis.
 - **Andmekaitse täiendused**
 - Lisaks autoriõiguste piirangutele tuleb järgida ka andmekaitse- ja privaatsuseeskirju.
 - Nõusolekuta - erandid, nt ajaloo sündmused või kui üldsuse huvi uudiste edastamise vastu on ülekaalus.
- **Kokkuvõte**
 - Seega Saksamaal on õiguspraktika selge selles osas, et nt panoraamiõigusega on kaitstud ainult inimese perspektiivile vastavad fotod.

AUTORILEPING

Autorilepingu kohustuslikud tingimused

- teose kirjeldus;
 - õigused;
 - kasutamise viis;
 - kasutamise territoorium;
 - autorilepingu kehtivuse tähtaeg ja teose kasutamise algustähtaeg;
 - autoritasu.
-
- VORMINÕUE

I Agree

Kirjastuslepingu TOP-10 checklist

1. Lepingu vorm

Autorileping v litsentsileping

2. Õiguste kasutuse vorm

Loovutus v litsents

- Ainulitsents
- Lihtlitsents
- All-litsents
- Isiklikud õigused?
- Varalised õigused?

3. Territoorium

Kogu maailm versus riigipõhine

4. Õiguste ulatus

Milliste õiguste teostamisel on kasulik autor versus kirjastus?

- Esmatrükk vs kordustrukid
- Tõlkeõigused
- Uued tehnoloogiad (e-raamat, audioraamat, podcast)
- Tuletatud teosed (nt film, teater), samuti karakterite kasutamine uutes teostes
- *SOOVITUS: „kõik õigused, mis ei ole lepingus selgesõnaliselt nimetatud ei ole Lepingu objektiks“.*

5. Tasu

Ettemaks v ühekordne tasu v rojaltid

- Ettemaks: allkirjastamisel versus üleandmine versus vastuvõtmine versus avaldamine
- Rojaltid: väljamüügihinnalt versus käibelt versus teenitud tulult
- Boonused: bestselleriks saamine; auhind;
- Bürokratia: aruandlus; perioodilisus;

Kirjastus- lepingu TOP-10 checklist

6. Üleandmine

- Tähtaeg?
- Vastuvõtmine: toimetamine, muutuste sisseviimine (kes?)
- Illustratsioonid, fotod, tabelid: tähtaeg? Kes teeb ja kannab kulud?
- Nõusolekud: nt isikuandmete ja autorõiguslike nõusolekute üleandmine? Kes kannab kulud?

7. Avaldamine

- Tähtaeg?
- Tiraaž: esma- versus mitu versus eksemplaride arv
- Vorm ja lisatav materjal: eksemplari kujundus ja vorm; illustratsioonid, eessõna, reklaamid – kes otsustab?

8. Turundus

- Turunduskulud?
- Autorikoopiad ja tasutakoopiad raamatuarvustusteks jmt?
- Kohustus tagada raamatu müügis püsimine X aasta jooksul

9. Muud kohustused

- Kinnitused teiste isikute õiguste mitterikkumisest;
- Vastutuse ja piirangud
- Õiguste tagasikukkumine (nt mitteavaldamine; õiguste mittekasutamine; läbimüüdud raamat; kirjastaja müüb vähem kui X ekspemplari aastas;
- Järgmised teosed: valikuvabadus vs ROFR (kirjastamise eesõigus) vs optioon
- Loomikeeld!!!

10. Õiguslikud sätted

- Kohtualluvus ja kohalduv õigus

VORMINÕUE?

Vorm

Kirjalik

- Allkirjastatud või digitaalallkirjastatud

Erandid

- Lihtkirjalik vorm: Lihtlitsentsi andmine (e-kiri)
- Mistahes vorm: teose avaldamiseks perioodikas või teatmeteoses või suulise teose esitamine teles/raadios
- Soovitused kirjalikku vormi järgida alati, kui:
 - Isiklike õiguste teostamise kokkuleppe puhul
 - Litsents ulatub tundmatute tuleviku tehnoloogiateni
 - loovutus

ISIKLIKUD ÕIGUSED LEPINGUTES

POSTIMEES

V. J. saatis ajalehele avaldamiseks artikli «Kas «Postimehe» kirjasaatjad K. ja V. sattusid omaenese või kellegi teise rumaluse ohvriks?»

Artikkel ilmus ajalehes muudetud pealkirja all ning tunduvalt lühendatuna:

“Kas “Postimehe” kirjasaatjad Kruus ja Vedler sattusid omaenese või kellegi teise rumaluse ohvriks?”

Isiklike õiguste rikkumise eest hüvitise nõue 5000 krooni???

OTSUS

- ei ole teos, sest on pressiteatelse iseloomuga faktide kogum, millest autor on teinud järeldused

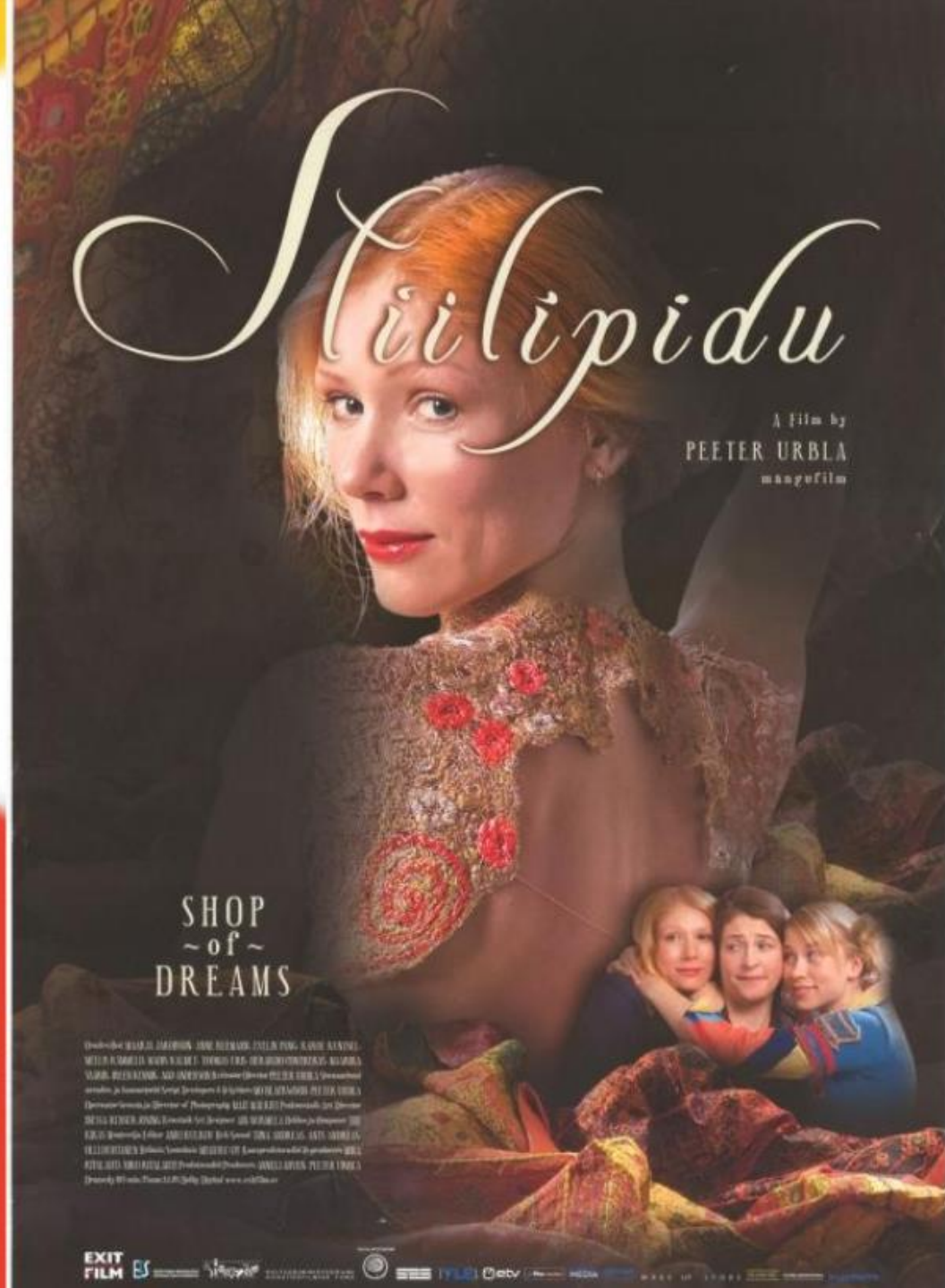
TÄNA VAST:

- Teose puutumatusõiguse rikkumine?
- Puutumatusõiguse ja au ja väärrikuse kaitse pealkirja olulisel muutmisel?

Riigikohus, 2007

Lepingute kohaselt:

- kinnitas kostja, et **on nõus stsenaariumi arendamisega** kuni lõpliku variandini
 - **edasine tegevus** hõlmas stsenaariumi järgmisi variante ja nende edasiarendust lõplikuks stsenaariumiks, võimalikke tekstiparandusi filmivõtete käigus ning lisandusi ja diktoriteksti postproduksioonis.
 - autor **müüb ja loovutab** alatiseks hagejale õigused **toota filme selle stsenaariumi baasil**
 - hagejal oli **õigus kaasata koostööle stsenaariumi konsultante**, et saavutada filmi loomiseks ja finantseerimiseks parim stsenaarium
-
- Produtsent pöördus kohtusse nõudega tunnustada õigus kaasata teisi isikuid stsenaariumi muutmisse...
 - Autor leidis, et ta ei ole loovutanud õigust stsenaariumi muuta või seda töödelda

FOTOD JA MEEDIA

FOTOD AVALIKUS RUUMIS

• Avalik koht \neq vaba avaldamine

- **Pildistamine avalikus ruumis: üldjuhul lubatud**
 - EIK: põhjus, miks fotode tegemist ja nende säilitamist ei peeta eraelu puutumatuks, seisneb peamiselt selles, et fotode tegemise ajal viibis hageja avalikus kohas, kus põhimõtteliselt on kõigil vabadus fotosid teha ja kus fotode tegemist võib enamikel juhtudel pidada tühiseks tegevuseks, mida teised peavad taluma, kuigi mõned inimesed võivad tõepoolest pidada ebameeldivaks, et keegi teine neid pildistab
- **Avaldamine: alati tuleb kaaluda eraelu kaitset**

Ajakirjanduse erand – IKS §4

- Isikuandmete töötlemine ajakirjanduslikul eesmärgil
Isikuandmeid võib andmesubjekti nõusolekuta töödelda ajakirjanduslikul eesmärgil, eelkõige avalikustada meedias, kui:
 - selleks on avalik huvi ja
 - see on kooskõlas ajakirjanduseetika põhimõtetega. Isikuandmete
 - avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi.

Õigustatud huvi isikuandmete töötlemise alusena: muuhulgas ajakirjanduslik eesmärk

Riikidel on keelatud õigustatud huvi piiramine, kitsendamine

Ülekaalukas avalik huvi

- Kohus asendab ajakirjanduse hinnangu avaliku huvi kohta vaid siis, kui see puudub täielikult
- Nõtav avaliku huvi tase on žanriti erinev
- Avaliku huvi olemasole tuvastatakse artiklis tervikuna
- Oluline ei ole, kas subjekt on "avaliku elu tegelane"

Kooskõla ajakirjanduseetikaga

- avaldatu ei ole isiklikus sfääris
- puudub hinnang
- ajakirjaniku otsus kaasata andmeid on üldjuhul lubatud, kui ajakirjanik on kantud heast usust ja avaldatudl on faktiline baas

Puudub ülemäärane kahjustamine

- kaalumise ülesanne: nime kasutus versus privaatsuse taotlus isiku poolt, kes on ise seda infot ja iseendaga seonduvat varem korduvalt meedias avladanud

Ajakirjanduslikud kaitsemeetmed

AJAKIRJANDUSLIKU HUVI HINNANG

+

KAITSEMEETMED

- Udustamine
- Hääle moonutamine
- Nimede muutmine
- Ohvri kaitseks valed faktid
- Üldised faktid

**Isikuandmete kaitse normide välistamiseks
vajalik täielik anonüümimine!**

Konfliktisituatsioonid/tundlikud
teemad ja sellega kaasnev
ajakirjaniku kaalumise kohustus

A photograph of the Axel Springer building in Berlin at dusk. The building is a modern skyscraper with a glass facade, and its interior lights are glowing. The name 'Axel Springer' is prominently displayed in large, illuminated letters on the left side of the building. At the top of the building, the word 'MORGENPOST' is visible. The sky is a pale, hazy blue.

Axel Springer Ag v Germany: ECHR 7 Feb
2012

Ajakirjaniku kaalumise test:

1. andmete panus üldist huvi pakkuvasse debatti

2. puudutatud isiku tuntuks ja avalikustatud materjali teema

3. puudutatud isiku varasem käitumine

4. teabe hankimise viis ja tõele vastavus

5. avaldatud materjali sisu, vorm ja tagajärg

Subjekti huvid vastu kaalumine

+ Usaldusväärne JA tõene info?
+ Tavalise lugeja arusaam!
+ Ajakirjaniku heauskus!

AVALDAMISELE!

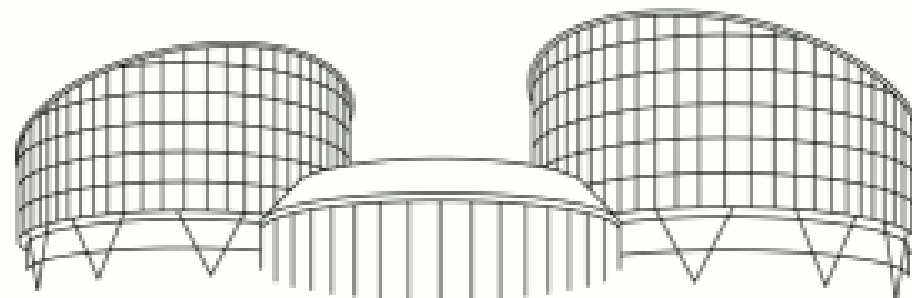
TÕENDAMIS-
KOHUSTUS

*Axel Springer AG vs. Saksamaa, p 89–95
Küchl vs. Austria, nr 51151/06, p 67;
Von Hannover vs. Saksamaa (nr 3), nr 8772/10, p 46;
Print Zeitungsverlag GmbH vs. Austria, nr 26547/07, p 33;
Ristmäki ja Korvola vs. Soome, nr 66456/09*

1. Andmete panus üldist huvi pakkuvasse debatti

RIIGIKOHUS

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

2. Puudutatud isiku tunnus

3. Puudutatud isiku varasem käitumine ja varem avalikustatud materjal

Veiko Kulla vs Eesti
Ekspress

2-15-16007

4. Teabe hankimise viis ja tõele vastavus

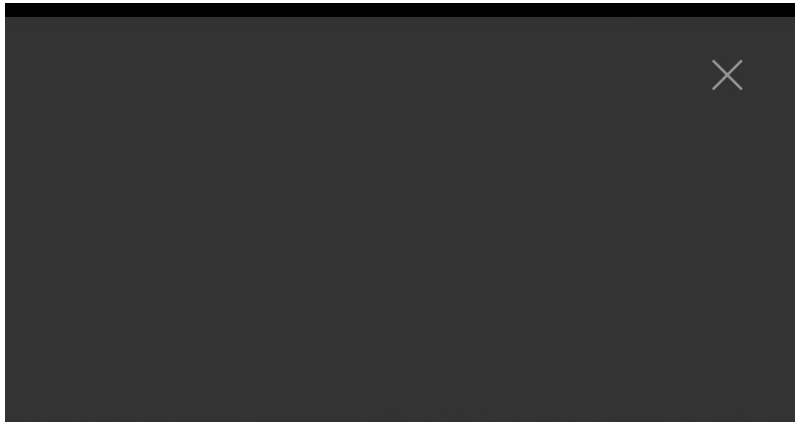
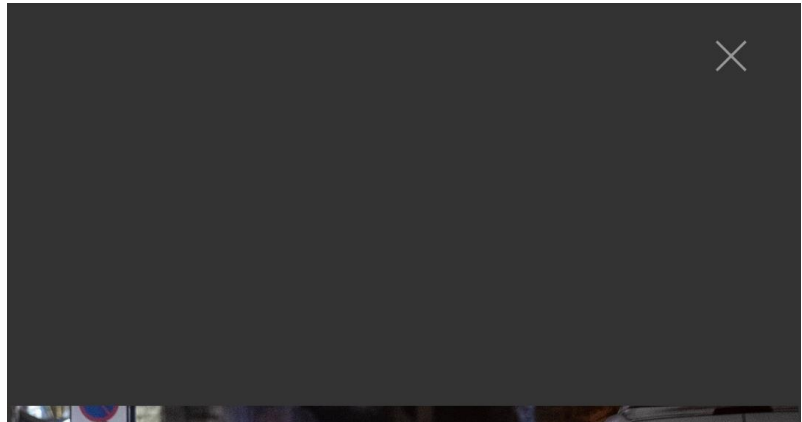
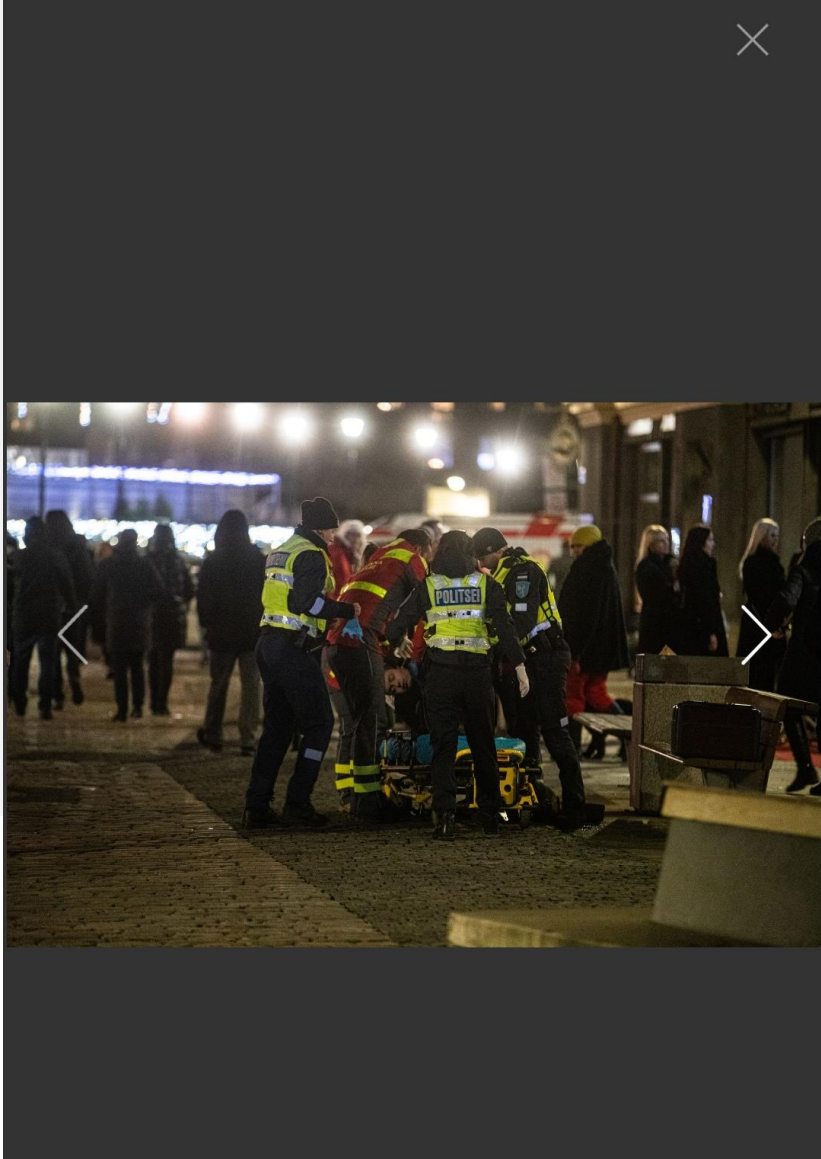

FOTO: Remo Tõnismäe/Postimees

TÄNANE LEHT

Kadri Kuulpak: viin ei võrdu vabadus (2)

MAJANDUS

Skandaalse äriemehe kivitööstus on saneerimisel

SAADA VIHJE

5. Avaldatud materjali vorm, sisu tagajärg vol 2

Eesti Meediaettevõtete Liidu ajakirjanduse eetika koodeks

Põhimõtted:

- Tõene informatsioon
- Konfliktiloo korral kõigi osapoolte arvamus
- Vastulause õigus tõsiste süüdistuste korral

Kui inimene avaldusele vastu, siis KAALU!

PRESSIFOTOGRAAF AVALIKUS RUUMIS

Varjatud kaamera kasutamine riigiti

Hispaania:

- Hispaania riigikohus leidis 2012, et ajakirjanduse poolt salaja filmimine on põhiseaduse vastane olenemata avalikust huvist.

Bulgaaria:

- Bulgaarias igasugune jälitamine ja jäädvustamine on keelatud, kui seadus ei ütle teisiti. Karistusseadustik näeb ette kriminaalkuriteo varjatud salvestamise seadmete müügi eest.

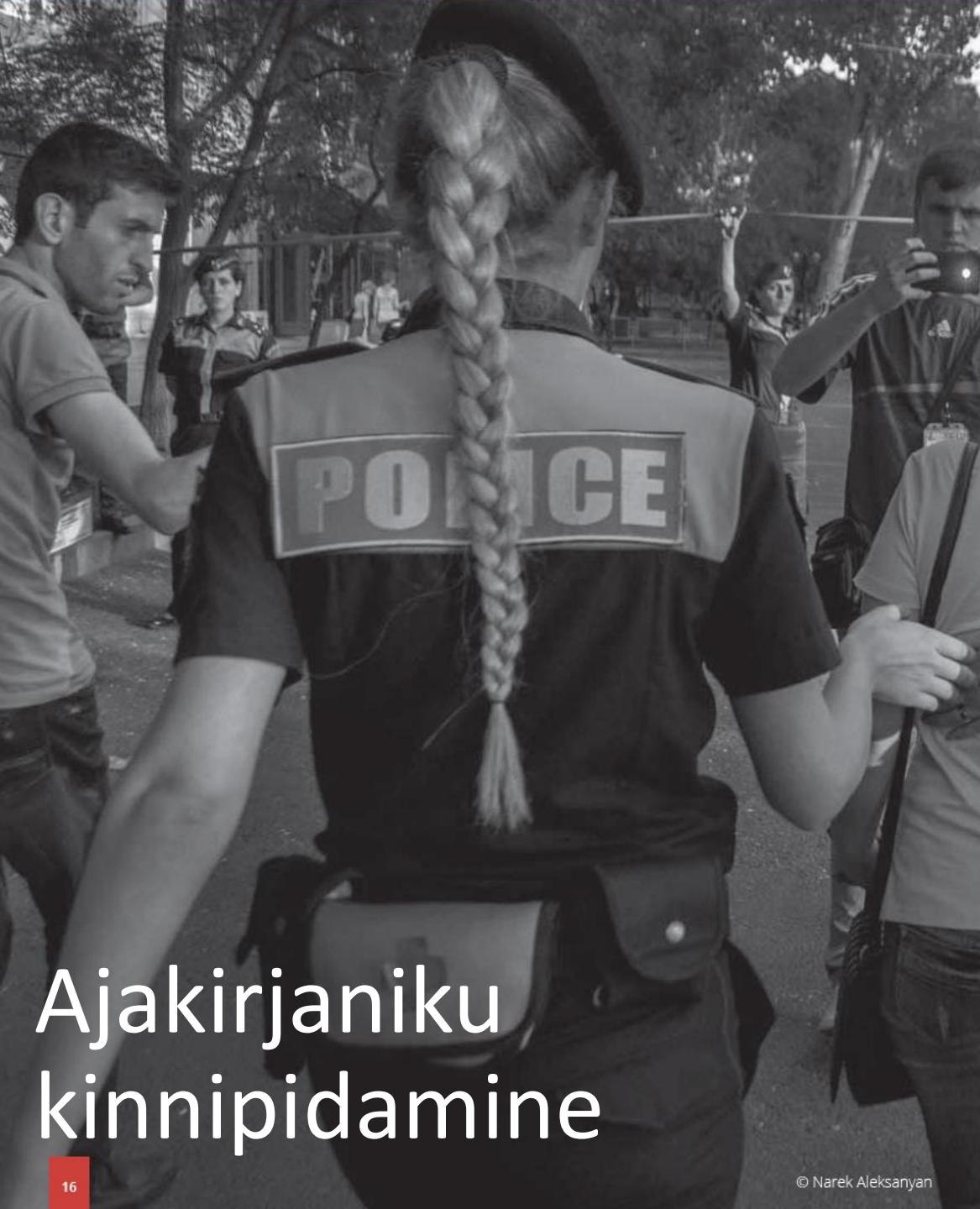
Inglismaa, Saksamaa, Prantsusmaa, Kreeka:

- seadus tunnistab kohast, proportsionaalset ja vastutustundlikku varjatud salvestus-seadmete kasutamist uuriva ajakirjanduse tarbeks, kui eesmärgiks on paljastada korrupsioon, kuritegevus, vägivald ja muu raske pahategu.

EIK

- Kasutus lubatud piiratult “viimase väljapääsuna” ning vaid juhul kui järgitud on eetikanõudeid ning isikute andmete kaitsemeetmed

Ajakirjaniku kinnipidamine

Hr Grigoryan, kes oli tol ajal vabakutseline ajakirjanik, kajastas 19. juuli 2016. aasta õhtul meelevaldust Jerevani Sari Taghi linnaosas, kui politseinikud teda väidetavalt kinni haarasid, löid ja konfiskeerisid tema mobiiltelefoni ja kaamera. Meelevaldused järgnesid Armeenia politsei patrullteenistuse ruumide ründamisele. Politsei tagastas Grigoryanile kaamera, millelt oli väidetavalt kustutatud filmimaterjal politsei reaktsioonist meelevaldustele.

... kuigi hr Grigoryanil ei olnud kaasas pressikaarti, olid tema ja tema kolleeg politseinikele teatanud, et hr Grigoryan on tööl olev ajakirjanik.

Seda arvestades leidis kohus, et:

- politseinikud olid sekkunud hr Grigoryani töösse ajakirjanikuna.
- Kohus ei pidanud vajalikuks kindlaks teha, kas politseinikud olid ka kustutanud tema videomaterjali kaamerast või konfiskeerinud tema mobiiltelefoni, sest eespool esitatud kaalutlused olid piisavad järeldamiseks, et ründamine ja **kaamera konfiskeerimine olid tõsiselt takistanud tema õiguse teavet saada ja edastada teostamist**

NÄITEID EESTIS

KUI FOTOL ON KUNSTITEOS

RIIGIKOHUS:

- 15. veebruaril 2001. a avaldas kostja artikli "Salvador Dalí kiviviske kaugusel", milles käsitleti kunstniku teoste näitust Didrichseni kunstimuuseumis Helsingis. Artikli juures avaldati ligi poole lehekülje suurune reproduktsioon Dalí skulptuurist "Naine leekides", samuti kolm kuni 1/8 lehekülje suurust reproduktsiooni kunstniku teostest "Pegasus", "Argos" ja "Põlvitav naine". Nende teoste kasutamiseks pole kostja küsinud hagejalt luba. Samuti pole kostja maksnud teoste kasutamise eest autoritasu;

OTSUS

- 15. veebruaril 2001. a artikli "Salvador Dalí kiviviske kaugusel" juures kunstniku teoste reproduktsioonide avaldamise ulatus ei vastanud päevasündmuse (Salvador Dalí näituse) kajastamise vajadusele.
- Ringkonnakohus leidis, et reproduktsioonid moodustasid olulise ja pilkupüüdvä osa kogu leheküljest, millel artikkel oli avaldatud.
- Kuna päevasündmust ennast on kajastatud tekstis ja see moodustab vaid 1/3 avaldatud materjalist, siis sellises ulatuses reproduktsioonide avaldamine ei olnud sündmuse kajastamisel vajalik.

Kui kasutatakse võõrast fotot

- Kostjad kasutasid oma ajalehe veebilehe banneril hageja kui tuntud fotograafi fotot.
- Fotot on töödeldud.
- Autori nõusolek selleks puudus.
- Kostjad leidsid, et kuna Internetis avaldatud foto juures ei olnud autoriandmeid, ei saanud nad teada, et foto on autoriõigustega kaitstud.

Ärma talu raha lasteadele!

31. august 2011
33 (762)

KESKNÄDAL

Väljaandja:
MTÜ Vaba Ajakirjandus
Kesknädal jätab endale õiguse kommentaare tsenseerida

RAHVA POLIITIKALEHT

Avaleht Otsing Arhiiv

Sisukord
Juhtkiri
Poliitika
Majandus
Nädala nupud
Ajalugu
Maailm
Kultuur
Lugejakirjad
Varia
Kõik artiklid
Kesknädal PDF kujul

Eesti inflatsioon Euroopa Liidu suurim

VIRGO KRUBE, 31. august 2011

Augustis avalikustas Eurostat juulikuse inflatsiooni, s.t hinnatõusu andmed. Eestis on inflatsioon olnud eurosooni suurim ühisrahaga liitumisest alates, ulatudes juulis 5,3 protsendini aastases võrdluses. Eurosooni keskmine oli 2,5 protsenti.

27 liikmesriigi seas oli Eestist suurema inflatsiooniga kuni juunini Rumeenia, kus see ulatus 8,5 protsendini. 12 kuu keskmise järgi oli kõrgeim inflatsioon Rumeenias (7,6%), Eestis (4,9%) ja Kreekas (4,3%) ning madalaim Rootsis (1,6%), Tšehhis (1,9%) ja Hollandis (1,9%).

Viimased uudised

31.08.2011
Keskerakonna kongressi hääletustulemused (0)

30.08.2011
Energiapäeva peaesineja on Anne Veski (0)

30.08.2011
Alates 1. septembrist alustavad tööd koolibussid (1)

Talinn

Eesti

Kui isikuandmed on
videojäädvustusel
meedias

Politsei peab kohtu otsusel Hubert Hirve kinnipidamisvideo veebist eemaldama

Lisatud politsei kommentaar kell 17.20

Andres Einmann

31. jaanuar 2019, 16:39

Küsimusi, vastueid?

